

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดี

พ.ศ. ๒๕๕๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ และมาตรา ๑๓๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ประธานศาลฎีกา ออกข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดี พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดี พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมออกประกาศกำหนดแบบพิมพ์ที่จำเป็นในการดำเนินการ กำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดีตามข้อบังคับนี้ รวมทั้งให้มีอำนาจปรับปรุงแบบพิมพ์ตามข้อบังคับนี้ ให้เหมาะสมในกาลภายหน้าด้วย

ให้สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจัดทำและพัฒนาระบบงาน รุจรการและวิธีปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดีตามข้อบังคับนี้ รวมถึง การจัดทำและรายงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดีตามข้อบังคับนี้ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

“การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู” หมายความว่า มาตรการที่กำหนดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือ สนับสนุนเด็กหรือเยาวชนให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติสุข เช่น การรับคำปรึกษา แนะนำ การเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด การเข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก การศึกษา หรือการฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ

หมวด ๑

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการสั่ง ตามมาตรา ๑๓๒ วรรคหนึ่ง

ข้อ ๕ ในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด หากศาลเห็นสมควร หรือ บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยร้องขอ ศาลอาจมีคำสั่ง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๓๒ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) คดีเสร็จการพิจารณาแล้ว

- (๒) พฤติการณ์ของเด็กหรือเยาวชนในการกระทำความผิดไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร
- (๓) เด็กหรือเยาวชนมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น
- (๔) เด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกินยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนหลายคนถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีเดียวกัน ให้พิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นรายบุคคล

ข้อ ๖ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเคยเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาแล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินการตามข้อบังคับนี้แก่เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวอีกก็ได้

ข้อ ๗ ก่อนศาลมีคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการดำเนินการตามข้อบังคับนี้ ให้ศาลดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สอบถามและทำความเข้าใจกับเด็กหรือเยาวชนถึงวิธีการที่ศาลจะมีคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการดำเนินการตามข้อบังคับนี้แทนการมีคำพิพากษา ซึ่งศาลอาจอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ หากศาลเห็นสมควรอาจเรียกเด็กหรือเยาวชนไปสอบถามและทำความเข้าใจเป็นการเฉพาะตัวก็ได้

(๒) ในกรณีที่มิผู้เสียหาย ให้ศาลสอบถามความเห็นของผู้เสียหายเกี่ยวกับการที่ศาลจะมีคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการดำเนินการตามข้อบังคับนี้ เพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการมีคำสั่ง เพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ ผู้เสียหายอาจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นหนังสือต่อศาลก็ได้

หากผู้เสียหายไม่มาศาลหรือมีเหตุจำเป็นอื่นใดที่ทำให้ศาลไม่อาจสอบถามผู้เสียหายได้ ให้ศาลบันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้

(๓) ในกรณีจำเป็นศาลจะมีคำสั่งให้ประเมินสภาพปัญหาตามวิธีการที่กำหนดในหมวด ๒ ก็ได้

ข้อ ๘ หลังจากศาลพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๗ แล้ว หากเห็นว่าไม่สมควรดำเนินการตามข้อบังคับนี้ ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๓๒ วรรคสอง หรือมีคำพิพากษาต่อไปก็ได้

ข้อ ๙ เมื่อศาลมีคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการดำเนินการตามข้อบังคับนี้ ให้ศาลกำหนดเงื่อนไขในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามสภาพปัญหาของเด็กหรือเยาวชนด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เด็กหรือเยาวชนรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าพนักงานอื่นหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายหรือองค์กรด้านเด็ก เข้ารับคำปรึกษาแนะนำ เข้าร่วมกิจกรรมบำบัด เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือวิชาชีพ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนเข้ารับการอบรมศีลธรรม จริยธรรม และหน้าที่พลเมือง หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางเลือกอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสนับสนุนให้เด็กหรือเยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

(๒) ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อคุ้มครองเด็กหรือเยาวชน เช่น ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ได้อันอาจชักนำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิด ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจชักนำไปสู่การกระทำความผิด

(๓) เงื่อนไขอื่นที่จำเป็นแก่การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน

ทั้งนี้ ให้ศาลกำหนดระยะเวลาในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ศาลเห็นว่า การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนมีความจำเป็นต้องมีแผน ให้ศาลกำหนดให้นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามสภาพปัญหาของเด็กหรือเยาวชน โดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนให้ชัดเจน และต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

ข้อ ๑๑ ระหว่างการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจมีคำสั่งให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราว แล้วมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยโดยไม่มีประกัน มีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ ๑๒ ให้ศาลมอบหมายให้เจ้าพนักงานศาลยุติธรรม นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกลุ่มงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา เป็นผู้สอดส่องและกำกับดูแลการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน และรายงานผลการดำเนินการให้ศาลทราบภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรหรือตามที่ศาลกำหนด ตามแบบพิมพ์ กพ.๑ และ กพ.๒ ท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๓ หากต่อมาความปรากฏแก่ศาลว่าในระหว่างการดำเนินการต่อเด็กหรือเยาวชนตามข้อบังคับนี้ มีพฤติการณ์อื่นใดหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนเปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินการต่อเด็กหรือเยาวชนเสียใหม่ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลหรือศาลได้รับรายงานว่า เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเงื่อนไขตามข้อ ๙ ให้ศาลหมายเรียกเด็กหรือเยาวชน พร้อมบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยมาสอบถาม

เมื่อศาลสอบถามแล้วเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเงื่อนไขโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนเป็นเหตุให้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดไม่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนอีกต่อไป ให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษา

หากศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเงื่อนไขแต่ยังอยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ ศาลอาจกล่าวตักเตือน และกำชับเด็กหรือเยาวชนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ ศาลอาจเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเพื่อความเหมาะสมตามข้อ ๑๓

ข้อ ๑๕ เมื่อเด็กหรือเยาวชนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดแล้ว ให้ศาลนัดพร้อมเพื่อพิจารณาสั่งยุติคดี จำหน่ายคดีออกจากสารบบความและมีคำสั่งในเรื่องของกลาง

หมวด ๒
วิธีการประเมินสภาพปัญหา

ข้อ ๑๖ ในกรณีศาลเห็นว่าจำเป็นต้องมีการประเมินสภาพปัญหาของเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวไม่ว่าในขั้นตอนใด ๆ ให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานศาลยุติธรรม นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ในกลุ่มงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หรือขอให้บุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้ดำเนินการ แล้วรายงานการประเมินสภาพปัญหาพร้อมความเห็นเสนอศาล ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ข้อ ๑๗ การประเมินสภาพปัญหาให้คำนึงถึงปัจจัยด้านร่างกาย สุขภาพจิต และครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งสังคม สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมแห่งคดี สาเหตุแห่งการกระทำความผิด แนวโน้มแห่งการกระทำความผิดอีก และความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กหรือเยาวชนเป็นรายบุคคล โดยให้ศึกษาจากข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๓๖ (๑)
- (๒) รายงานของกลุ่มงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๗๓ วรรคสี่ หรือ
- (๓) รายงานข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๘ กรณีที่ศาลเห็นว่ารายงานการประเมินสภาพปัญหาตามข้อ ๑๖ ข้อเท็จจริงยังไม่เพียงพอหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลอาจให้ประเมินสภาพปัญหาของเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวเพิ่มเติมด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการตามมาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๑๗

(๒) สั่งให้เด็กหรือเยาวชน และบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคล หรือองค์การที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย พบเจ้าพนักงานศาลยุติธรรม นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควร เพื่อการประเมินสภาพปัญหาเพิ่มเติม

(๓) ให้ส่งเด็กหรือเยาวชน และบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคล หรือองค์การที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยเข้ารับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

หมวด ๓

การเตรียมความพร้อมเพื่อมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง
หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

ข้อ ๑๙ เมื่อศาลมีคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามข้อบังคับนี้ ให้มีการเตรียมความพร้อมแก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ก่อนมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้บุคคลดังกล่าว หรือระหว่างมีการดำเนินการแก่เด็กหรือเยาวชนตามข้อบังคับนี้ ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ตามสภาพปัญหาของเด็กหรือเยาวชน เช่น

- (๑) ให้เข้ารับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชน

(๒) ให้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนอย่างเหมาะสม

(๓) ให้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพของเด็กหรือเยาวชน

ข้อ ๒๐ เมื่อศาลได้รับรายงานผลการดำเนินการแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า แนวทางในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูยังไม่มีเตรียมความพร้อมให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเตรียมความพร้อม ก่อนวันนัดพร้อมเพื่อพิจารณาผลการดำเนินการตามข้อ ๑๕

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ไพโรจน์ วายุภาพ

ประธานศาลฎีกา

(กพ.๑)

รายงานผลการดำเนินการตาม
มาตรการแทนการพิพากษาคดี
ครั้งที่ ...

คดีหมายเลขดำที่/๒๕.....

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อเด็กหรือเยาวชน : นามสกุล

ชื่อ (บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง) : นามสกุล

ชื่อผู้เสียหาย (ถ้ามี) : นามสกุล

ข้อกำหนด/เงื่อนไขและผลการปฏิบัติ

ข้อกำหนด/เงื่อนไข ข้อที่ :

.....

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ก้าวหน้า / ไม่ก้าวหน้าอย่างไรบ้าง) :

.....

.....

ข้อกำหนด/เงื่อนไข ข้อที่ :

.....

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ก้าวหน้า / ไม่ก้าวหน้าอย่างไรบ้าง) :

.....

.....

ข้อกำหนด/เงื่อนไข ข้อที่ :

.....

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ก้าวหน้า / ไม่ก้าวหน้าอย่างไรบ้าง) :

.....
.....
.....
.....

ประเมินผลการติดตาม :

ควรดำเนินการตามข้อกำหนด/เงื่อนไขต่อ นัดติดตามผลครั้งต่อไปวันที่

เสนอศาลพิจารณาเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด/เงื่อนไข/ประเมินเพิ่มเติม/ยุติการดำเนินการ โดยกำหนดนัดให้เด็ก/เยาวชนและผู้ปกครองมาศาลวันที่

ลงชื่อ.....ผู้รายงานผล

()

ตำแหน่ง

วันที่ / /

(กพ.๒)

สรุปผลการดำเนินการตาม
มาตรการแทนการพิพากษาคดี

คดีหมายเลขดำที่/๒๕....

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อเด็กหรือเยาวชน : นามสกุล

ชื่อ (บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง) : นามสกุล

ชื่อผู้เสียหาย (ถ้ามี) : นามสกุล

ข้อกำหนด/เงื่อนไข ข้อที่ :

.....
.....

ผลการปฏิบัติ ปฏิบัติได้
 ปฏิบัติได้บ้าง เนื่องจาก

.....
.....

ไม่ได้ปฏิบัติตาม เนื่องจาก

.....
.....

ข้อกำหนด/เงื่อนไข ข้อที่ :

.....
.....

ผลการปฏิบัติ ปฏิบัติได้
 ปฏิบัติได้บ้าง เนื่องจาก

.....
.....

ไม่ได้ปฏิบัติตาม เนื่องจาก

.....
.....

ข้อกำหนด/เงื่อนไข ข้อที่ :
.....
.....

ผลการปฏิบัติ ปฏิบัติได้
 ปฏิบัติได้บ้าง เนื่องจาก

ไม่ได้ปฏิบัติตาม เนื่องจาก

สรุปผลการปฏิบัติตามข้อกำหนด/เงื่อนไข :

เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เนื่องจาก

ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก

อื่น ๆ

ลงชื่อ.....ผู้รายงานผล

()

ตำแหน่ง

วันที่ /..... /.....